

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.05.1992, sp. zn. 6 A 15/92, ECLI:CZ:NS:1992:6.A.15.1992.1

Číslo: 25/1994

Právní věta: Sdělení Ministerstva financí ČR o tom, že se žadateli nepřiznává finanční náhrada za nemovitost, kterou nelze vydat podle ustanovení zákona č.87/1991 Sb., není rozhodnutím, proti němuž by bylo možné podat žalobu podle ustanovení § 247 a násl. o.s.ř. Nebyla-li uvedena finanční náhrada přiznána, lze se jejího zaplacení domáhat žalobou u soudu (§ 79 a násl. o.s.ř.), a to u obecného soudu toho státního orgánu, proti němuž žaloba směřuje.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 28.05.1992

Spisová značka: 6 A 15/92

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Restituce, Řízení před soudem

Předpisy: 99/1963 Sb. § 79
§ 247 87/1991 Sb. § 13 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyně se žalobou domáhala přiznání finanční náhrady podle ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. a současně přezkoumání rozhodnutí Ministerstva financí ČR z 20. 2. 1992, kterým nebylo vyhověno žádosti žalobkyně o poskytnutí finanční náhrady podle citovaného ustanovení zákona o mimosoudních rehabilitacích.

Z obsahu žaloby vyplynulo, že právo na poskytnutí peněžní náhrady žalobkyně uplatnila u Ministerstva financí ČR žádostí z 27. 1. 1992. Odůvodnila ji tím, že na základě výměru bývalého ONV v S. ž 22. 8. 1950, který byl vydán podle ustanovení § 1 odst. 4 dekretu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb., došlo ve prospěch státu ke konfiskaci její poloviny domu čp. 201/III v S. se stavební parcelou č. 1099 a zahradou parc. č. 1593/8. V popsáném postupu spatřuje žalobkyně naplnění ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb., když tu stát převzal věc bez právního důvodu, anebo podle odst. 1 písm. j) téhož ustanovení s tím, že konfiskace byla provedena na majetku jiného než vůči komu mělo rozhodnutí směřovat.

Požadovaná náhrada ve výši 45 108,50 Kč se rovná částce, kterou v roce 1980 jako kupní cenu zaplatili na účet bývalého MNV v S. za nemovitosti pozdější kupující podle kupní smlouvy, sepsané ve formě notářského zápisu u bývalého státního notářství Klatovy pod sp. zn. NZ 215180, ze dne 23. 1.

1980.

Ministerstvo financí ČR 20. 2. 1992 dopisem adresovaným právnímu zástupci žalobkyně sdělilo, že žádosti žalobkyně nelze vyhovět, neboť zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, se na daný případ nevztahuje, když stát konfiskovaný majetek nenabyl v rozhodném období uvedeném v ustanovení § 1 odst. 1 téhož zákona.

Žalobkyně má za to, že uvedené zdůvodnění je v rozporu se zákonem, a namítá, že na tuto věc se zákon č. 87/1991 Sb. vztahuje, protože k odnětí vlastnického práva k uvedeným nemovitostem došlo v rozhodném období (v roce 1950) na základě znárodňovacích předpisů z let 1945 až 1948. Proto žádá jednak o zrušení napadeného rozhodnutí a jednak o přiznání peněžité náhrady.

Bývalý Nejvyšší soud České republiky svým usnesením řízení zastavil, pokud šlo o zrušení rozhodnutí z 20. 2. 1992. Vyslovil dále svou nepřislušnost k projednání žaloby o zaplacení náhrady ve výši 45 108,50 Kč s tím, že věc bude postoupena k projednání žaloby Obvodnímu soudu pro Prahu 1. Náhrada řízení nebyla žádnému z účastníků přiznána.

Z odůvodnění:

Žalobě, pokud je jí navrhováno zrušení rozhodnutí Ministerstva financí ČR z 20. 2. 1992, nelze vyhovět a řízení o tomto návrhu muselo být zastaveno.

Podle ustanovení § 247 odst. 1 o. s. ř. se postupuje podle ustanovení části páté, hlavy druhé citovaného právního předpisu v těch případech, v nichž fyzická nebo právnická osoba tvrdí, že byla na svých právech zkrácena rozhodnutím správního orgánu, a žádá, aby soud přezkoumal zákonnost tohoto rozhodnutí.

Podle ustanovení § 247 odst. 2 o. s. ř. je u rozhodnutí správního orgánu vydaného ve správním řízení předpokladem postupu podle hlavy druhé občanského soudního řádu 1)), aby šlo o rozhodnutí, jež po vyčerpání řádných opravných prostředků, které jsou pro ně připuštěny, nabylo právní moci.

Bylo proto třeba posoudit, zda akt Ministerstva financí ČR, jímž bylo žalobkyni sděleno, že se jí náhrada nepřiznává, je rozhodnutím, které by podléhalo přezkumu v řízení před správním soudem. Povinnost poskytnout peněžní náhradu je založena obecně ustanovením § 13 zákona č. 87/1991 Sb., přičemž z ustanovení zákona č. 231/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v mimosoudních rehabilitacích, vyplývá, že orgánem příslušným poskytnout finanční náhradu je Ministerstvo financí České republiky.

Při projednání žádosti (§ 10 zákona č. 231/1991 Sb.) postupuje ústřední orgán přiměřeně podle zákona č. 58/1969 Sb.; o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem.

Žádný z uvedených právních předpisů výslovně nevyloučil možnost použití zákona o správním řízení (zákona č. 71/1967 Sb.) při projednání žádosti o peněžní náhradu u uvedeného ústředního orgánu. Nelze však mít za to, že výsledkem posouzení oprávněnosti uplatněného nároku u ústředního orgánu je tu rozhodnutí, jež by podléhalo přezkoumání ve správním soudnictví. Z ustanovení hlavy třetí zákona č. 58/1969 Sb. je nutno výkladem dovolit, že zákonodárce institutem předběžného projednání nároku zamýšlel upravit neformální postup ústředního orgánu, který buď požadovaný nárok uspokojí a náhradu poskytne anebo nikoli. V posléze uvedeném případě pak o svém negativním stanovisku žadatele vyrozumí jen přípisem; je pak věcí žadatele, aby se svého práva domáhal žalobou na soudě. Soud jako jednu z podmínek řízení zkoumá, zda nárok byl předběžně projednán.

Faktické uspokojení nebo neuspokojení nároku ústředním orgánem státní správy je výsledkem

procesu, při němž tento orgán hodnotí žádost samu a k ní připojené doklady a je tedy výsledkem procesu rozhodovacího. Výsledný správní akt pak nemá ony účinky, které by mu zabezpečily nezměnitelnost a zavazující moc, neboť je na vůli účastníka, aby se svého práva domáhal u soudu, který tu posouzením věci u ústředního orgánu není vázán. Je tedy takovýto akt ústředního orgánu jen předběžné povahy a není způsobilý nabýt právní moci. Odmítavé stanovisko ústředního orgánu také žadatele na jeho právech nepoškozuje, neboť je mu dáno na vůli, zda své právo uplatní žalobou na soudě; soud stanoviskem ústředního orgánu vázán není a právo může rozsudkem přiznat (§ 135 odst. 2 o. s. ř. a contrario).

Přípis žalovaného ústředního státního orgánu, který byl žalobci doručen, není tedy rozhodnutím, které mají na zřeteli ustanovení § 244 a § 247 o. s. ř. Nemůže být proto předmětem přezkoumávání soudem. Z tohoto důvodu bylo rozhodnuto o zastavení řízení v souladu s ustanovením § 250d odst. 3 o. s. ř.

Pokud jde o právo na zaplacení finanční náhrady podle zákona č. 87/1991 Sb., je předmětem nalézacího řízení, upraveného v části třetí občanského soudního řádu. Soud proto posuzoval, zda je v tomto směru příslušný k projednání věci (§ 103 o. s. ř.).

Věcná příslušnost soudu k projednání věci se řídí ustanovením § 9 o. s. ř.; protože zákon nestanoví jinak v odstavcích 2 až 4 tohoto ustanovení, které upravují věcnou příslušnost krajských soudů, je věcně příslušným okresní (obvodní) soud. Protože pak právo na finanční náhradu za nemovitost, kterou nelze vydat podle zákona č. 87/1991 Sb., není právem k nemovitosti samé (§ 88 odst. 1 písm. h/ o. s. ř.), je místně příslušným obecný soud odpůrce, kterým je v posuzovaném případě Obvodní soud pro Prahu 1. Proto Nejvyšší soud ČR vyslovil v souladu s ustanovením § 104 odst. 2 o. s. ř. svou nepříslušnost s tím, že po právní moci usnesení bude věc postoupena soudu příslušnému.

Náhrada nákladů řízení před Nejvyšším soudem ČR nebyla účastníkům přiznána; žalobkyně úspěch ve věci neměla a žalovanému orgánu žádné náklady nevznikly (§ 250k odst. 1 a contrario o. s. ř.).

1) zákona č. 99/1963 Sb. (ve znění se změnami a doplňky vyhlášeném pod č. 240/1993 Sb.)